

Életvesztesek

REGÉNYRÉSZLET

Második játék

Orsolya-Orsóka, Gyárfás, Géza

Fejedet felveted, akár a tengerparton napozás közben, s hátradőlsz a pince-színház egyik rozoga nézőtéri székén. Poros villanyfény fürdési arcodat. A pince hálós ráccsal védett ablakai egészen közel a mennyezethez, kevés természetes fényt engednek be. Viszont láthatod ott fent, a járda szintjén a járókelők szaporázó, csoszogó, trappoló (lőtfutó) lábait. A lábakon csodálkozol, a valószínűtlenségükön, hogy emberekhez tartoznak. A májusi tavasz nem hatol be egyáltalán a pincébe, kabát nélkül fázna. A csuklyás kék télikabátodban jól megbámulnak az utcán, mégis legszívesebben nyáron is hordanád. Kikopnak a jó hosszú, sötétkék posztókabát ujjai, gomblyukai már, kifényesednek a csuklya szélei. Ez a kék kabát úgy tartozik hozzád, mint a kezed és a lábad, hozzád simul, felveszi az alakodat, s te is hozzásimulsz. Szereted, mert Gyárfás lepett meg vele Genfben, az őszi hidegtől is bádogként megmerevedő, a svájci tömegből kirívó műbőr kabátod helyett. Genftől Párizsig a vonat folyosóján állodgáltál, hogy ne kelljen levetned azt a kabátot. Gyárfás átkarolt és kifejezte örömét, hogy bőroddé fogadtad ajándékát. Te is kifejezted örömedet, hogy éppen akkor találkoztatok, amikor Gyárfás már nem mint valami szerencsétlen hivatástudat-nélküli tévelygett a világban. Magadban örömködtél, hol levetted, hol felvetted annak a kék kabátnak a csuklyáját. Gyárfás átkarolva tartott, Jeanne D'Archoz hasonlítgatott, hogy olyan vagy abban a kabátban, mint az a lány, ahogy mostanában ábrázolják. Ránevettél, s összecaptad a kezed, hát tényleg, s ráadásul magadat mindig is ilyen Jeanne D'Arc-formának képzeled. Milyen pompás, hogy akkor találtatok egymásra, mondtad, amikor Gyárfás éppen levetette nagyravágyó sznobságát (beavatottság-majmolását). Rámosolyogtál mindenkire önkéntelenül, aki csak elhaladt a vonat folyosóján, és látott a kabátban. Gyárfás átölelve tartott, és azt mondta, végre kimászott az önmagával meg nem felelés, a törekvéseivel össze nem illőség gyászos állapotából. Fejedre húztad a csuklyádat, és kijelentetted, hogy akkor találkoztatok, amikor Gyárfás rátalált az útjára. A kabát eredeti formáját már csak a képzeleted őrzi, s Gyárfás képzelete. És füstös klubot (klubot) képzelsz a színpadra, áramlott a tömeg, hangzavar volt. Ti, mint egy szigeten, ültetek ketten egy kis kerek presszóasztalnál. Feltűnően köszöngettek nektek, elsősorban neked, Orsolya. Intettél egy csoportosulásnak, ahonnan felétek tekingettek. Gyárfáskám, mondtad, azok a ti elvbarátaitok. Ezek, mordult fel Gyárfás, ezek sütkéreznek, Orsóka. Milyen kár, sóhajtottál magadban, hogy egy embergyűlölő ez a Gyárfás, pedig azért mennyit változott a hatásodra. Gyárfáskám, ezeknek aztán elárulhatnád, min dolgozol, nagyon elcsodálkoznának, s elismernének. Menjenek ezek a búsba, Orsóka, ezek mit sem értenének. Úgy látszott, még mindig nem eleget csöpögtetted Gyárfásba önbizalomból, önbecsülésből, lelkiérből. Gyárfás-

kám, nem követheti mindenki a ti utatokat, hogy nincs lakásotok, állandó állásokatok, s hogy egy húszas jut ebédre kettőtöknek. Beadták a derekukat ezek, Orsóka, nézd a szemüket. Tehát tévedtél, amikor azt hitted, sikerült Gyárfást rávezetned, hogy alkalmas a győzelemre, nem hadakozással, hanem a példájával. Gyárfáskám, örökösen elhatárolódsz, állj át más hullámhosszra, az isten szerelmére. Orsóka, fényes igazadat majd megünneplitek, de táguljanak ezek innen, és Gyárfás színpadias mozdulattal körbe mutatott. Elérted már, hogy Gyárfás merjen belekezdeni egy könyvbe, de úgy látszott, amíg nem olvasható, addig elzárkózik. Gyárfáskám, nem maradhattok magatokra, mert akkor elszigetelődtek, s fel kell adnotok az ügyet, s magatokat. Ezek, Orsóka, meggebednek, nem látod, s gebedjenek meg, élvezkedett Gyárfás keményfejűen. Nyugtáztad szomorúan, hogy Gyárfást csak az örökös mindentagadása dobja fel. Ne legyél azért igazságtalan, figyelmeztetted magad, éppen te ne, mert érted sárkányölő Szent Györgyként küzdött. Boldog lehettél mellette, mert Gyárfás úgy tartotta, hogy szellemed kalandos és fölényes, tehetséged határtalan. Értékrendszeredet magáévé tette, meg akart igazulni az oldaladon. A földhözragadt igazságok korlátait hatásodra lebontotta, s vallotta, ki kell iktatni a korlátlóságot és a megszokást. Kamatoztattátok egymás igazságait, hatásosabban, mint a sajátotokét. Érzelmitek zsugorodtak egyetlen pontra, a metszéspontotokra, a tied az övére, az övé a tiedre. Magatokkal igyekeztél elhíttetni, hogy ez a pont olyan kiterjedt, mint a világ. Ehhez a világméretűséghez kell alkalmazkodnotok, ha sikerül, győztök, ha nem, elvesztetek. Próbálkozottok, vállt vállvetve, egymás lelkét begyógyítani, így éltetek. Hogy valaki elismerjen és ennyire, az neked újdonság volt, és hálád nem ismert határokat. Komolyan, rendszeresen dolgozol majd végre, fogadtad meg. De féltél, hogy miközben az önfeledtség könnyű párjával bevonva lubickoltok egymásban, összedől egyszer csak az építményetek. Alig lehetséges mindent kifejezni, mert az áttételek sokszorosak. Az áttételezések sokszorosságának kéne megmutatkoznia éppen a rendezésedben. Akik sohasem lehetnek tisztán önmaguk, ilyen jellemeket kéne ábrázolnod. Rá kellene mutatnod ugyanakkor, hogy tökéletesen önmagukat testesítik meg, ellentétben veled. Ugyanis te nem azonosulsz egyetlen szerepeddel sem, s emiatt, veled szemben, zavarban vannak. Miközben viszonyulást keresnek hozzád, magukra találnak. Alkalmatlan vagy tehát, és sajnos, a neked kínált szerepekkel való azonosulásra. Az önérzet és az igazságérzet túlteng benned. Ugyanakkor a viszonyítási érzéked és a valóságérzéked kevés, és megcsal. Irányítják tetteidet inkább az ideáid, mintsem az érdekeid. Szent nem vagy, ez nem felelne meg a valóságnak. Egyszerűen arról van szó, hogy nem tudsz beletörődni bizonyos dolgokba. Elsősorban abba, hogy az életnek csak egyetlen lehetséges formája legyen. Elkeseredsz, mert az életért fel kell adni mindazt, ami egyedül értelmessé teszi számodra. Még hozzá feladni úgy, hogy közben az egyedüli, helyes és üdvözítő módjáról győzd meg magad. Mindez a rendezésedben tükröződni fog, reméled, tehát jól megvagy most, csinálod, amit kell, és ami jön. Működsz egész rendszeren, mint akibe tantuszokat (érméket) dobnak be, s nem tudod, lejársz-e és mikor. Elementárist (alapvetőt) találsz ki és eszelősen. Gergő megint meggyógyul, és marhajókat játszottok. Reggelenként kijelentetted Gyárfásnak, mélytengeri bűvár szerettél volna lenni, ezért aztán kísért a kék szín. Kéknek látod mindig a tereket, vallottad meg, az ott játszó gyerekeket is kéknek, mozgalmas kék kavargásnak. A kék tereken ugyanis mélytengeri bűvárnak érezheted magad. Hiába kerested mostanában a tereidet, tengereidet, mert csak éles körvonalú megmerevedett fényképek állnak a helyükön. Szo-

morkodtál, s Gyárfás sértődötten kérdezte, talán csak nem ő az oka annak, hogy hiába keresed a tengereidet? Éppen ellenkezőleg, sóhajtottál és megbántódtál, hogy ilyen földhözragadtan gyanakvó. S csoda történt, mert megjelent a színpadon Gyárfás, vödörökben cipelve kék festékek különböző árnyalatait. Tarka ruhában feszített, és tetőmagasságig érő, narancssárga gólyalábakra állt fel. Hatalmas festőpamacsával festeni kezdett akkurátusan (aprólékosan), a házak tetőcserepeit, egyiket a másik után. Egyszer csak mintha tenger mosta volna a talpatokat, kék tenger, s verte volna vissza csodálkozó arcmásotokat. Álmélkodtál, s legszívesebben Gyárfás ölébe fészkelted volna magad, hiszen teljesítette vágyadat, tengert teremtett neked. Amikor felébredtél, különlegesen köszöntötted volna a gyönyörű reggelt. Kék harisnyát húztál volna, piros cipőt hozzá, bele zöld fűzöt, vagy legalább csíkos spárgát (zsinet) fűztél volna. Gyárfást magadhoz ragasztottad, a szájára tapasztottad a szájad. Aztán elmerengtél azon, hogy először vonal voltál, aztán síkidom, majd test lettél. Azokat a tereket fogadtad be, amelyek illeszkedtek hozzád. Ezáltal bonyolultabb létezőt testesítettél meg. Elkezdhetted a többkiterjedésű titokkeresést. Röviden, keresed a határaid rajzát, mondtad, sajnos, nem talárod, Gyárfás igazán segíthetne, nehogy függőleges vonallá merevedj. Gyárfás elmosolyodott, az ölébe vont, ígérte, segít, hiszen azért van, hogy segítsen. Elmesélte, megvallja, hogy hallja, amikor a házak dührohamokat kapnak. A házfalaknak dőlve, a rázkódásokból kiérzi a válogatott szitkokokat. Rájött, hogy a környéken csupa ilyen ideges ház áll. Hergelik egymást, és átkozódásuk átterjed a környékbeli utcákra. S akkor, mesélte Gyárfás, megjelenik egy lány, végigkopogtatja kis öklével ezeket a házfalakat, s a házak nevetni kezdenek. Gyárfás öklöbe szorította bal tenyeredet, és felmutatta, ez az a kis, lányos ököl. Örökre, boldogan Gyárfás ölébe fészkelted magad. S rákezdted, micsoda szorongató izgalmat érzel, ha focihatsz. Csak tehetetlenül állhattál ugyan a pálya szélén, mert a cipőd hatalmas, nehéz és vastag talpú. S egy nagyapádtól rád maradt óralánc tekeredik súlyosan a nyakadba. Próbálsz ráadásul éppen megemészteni három sípot, öt csengőt, tizenkét embert, s moccanni sem bírsz. A lelked válik négyszögletessé, nem tud már, mint annak idején, kerek korában gyorsan gurulni a labda után. A fenébe, s Gyárfás elkeseredett, nyilván őmiatta vagy kiüzve a pálya szélére, de jóvá teszi, ígérte. S berohant a színpadra egy labdával, és passzolgattátok (adogatátok) egymásnak, csak egymásnak, és kibújtatok a bőrötökből. Nem is igaz ez az egész, kiáltottál fel, és kacagtál gyöngyözően. Füllentettél, mondtad, mert annyi póre indulat van benned lány létedre. Viszont, ha Gyárfás magáévá teszi a racionális (célszerű) magyarázatok elégtelenségét, akkor nem kell többet hazudnod. Hiszen bizonyos magyarázatok külsővé változtatnak minden igazi belső kételyt. Minden őszinte és mély önmegvetést bemaszatoznak, szavakká változtatnak. A szavak meg henyék, homályosak még akkor is, ha képletesek és képszerűek. Lökik az embert a megalázó sóvárgás valóságatlenségébe, csak erre jók. Mély kutakba bámúltál volna napokig folyamatos hidegleteléssel, hogy elcsajátítsd a végtelenség érzését. A kút nevesincs titkait nem fejthetted meg, csak ha beleugrottál volna, de nem mertél. Telnek az évek így, panasztalad, s csak a pocsolótermészetével vagy tisztában. Nevetésből váltottál hirtelen sírásba. Gyárfás vigasztalni próbált, bár erősen utálta kimutatni a részvétét. Vigasztalásából bátorságot merítettél és örömet, s elmesélted, hogy síneken ülsz és cigizel. Jön a vonat, te szívód a füstöt, és nyugodtan várod. A vonat fékezik, megáll, a vonatvezető leugrik, s nagyrabecsüléséről biztosít. Mert, aki sínen üldögél, cigarettázik, lány, és nem fél, mondta, annak mindent lehet. A masinisz-

ta (mozdonyvezető) szépen megkért, nemkülönben az utasok, vezesd tovább a vonatot most már te. Hallgatott, és milyen mélyen hallgatott Gyárfás, óriási lett a csend. Érezted, most kéne tartanod a szádát, de te csak nyomtad a szöveget. A függönyt mindig leszakítottad annak idején gyerekkorodban, nem érdekelt, ha megverték is. Azóta minden függöny arra ingerel, hogy leszakítsd, mondtad, mert nem bírod, hogy ne láthass ki rendesen. Le is szakítottad nyomban és gyönyörűen a függönyötöket, amit nászajándékba kaptatok, hogy mutasd gyakorlottságodat. Gyárfás felhördült, most már kiabált, nagyon örülne, ha ezentúl nem csak a képzeletedet röptetnéd. Jó volna, ha leülnél a seggedre, és dolgoznál egyszer végre folyamatosan. Semmi más nincs, csak a munka, a teljesítmény, a rohadt életbe. A látomásaid szédületesek, ezt elismeri. Csak lása már végre, hogy kamatoztatod is, mert eleve van a függönyszagatásaidból meg az ígéretéseidből. Dolgozni tanulj meg, éppen itt az ideje, hogy elsajátítsd tőle, Gyárfástól, hogyan kell dolgozni. Gyárfás igazsága letaglózott brutális (nyers) egyértelműségével, áttételnélküliségével. Micsoda egy keményfejű fafej. Kirohantál a fürdőszobába, mielőtt elsírtad volna magad, beültél az üres kádba, ott kuporogtál. Vártad Gyárfást, hogy kijöjjön utánad, és babusgasson egy kicsit. Persze hiába vártad, hiszen az egy marha fafejű fafütyi. Egy fafejt testesít meg egyszerűen, egy fafaszt a hülye. Vajon égy igazi fürdőkád hogyan festhet a színpadon? Telt az idő, kiszálltál a kádból, a tükörben nézegetted elgyötört arcodat, szomorú szemedet. Bohócnak festetted ki magad, s ugrándoza, röhincselve berontottál a szobába. Gyárfás engesztelhetetlenül meredt rád. Micsoda egy fafütyi, gyöngyözően kacagtál, körülugráltad. Nem akart megenyhülni, csak nem akart, kérlelhetetlenkedett. Az ölébe erőszakoltad magad bohócságod teljes mivoltában. Végigszántottad az arcát ajkaddal, meghúzkodtad a haját, szenvedélyesen a szájába csókoltál. Gyárfás görcsben volt, az egész ember egy óriási görcs volt, a fafejség megtestesítője volt most. Hát hiába, egy tudományos kutató, de te majd megmutatod, hogy azért lehet ebből a fafaszból is valamit kihozni. Zavarban volt, nem tudta, hogyan viszonyuljon, bohócságodat sem értette. Magsajnáltad és elrebegeted, amit hallani szeretett volna, hogy bevallod, ábrándozó és lusta vagy. A munkára nehezen tudsz összpontosítani, az a baj, hogy sok minden, túl sok minden foglalkoztat. Az ihlet egy kényszerezett mosoly erejéig megszállta Gyárfást, s ügyetlen pusztit nyomott az arcodra. Szóval, ha összeszeded olykor magad, közölted, azért figyelemre méltó dolgok jutnak az eszedbe viszonylag, és számodra is meglepően. Kifejezési formára volna szükséged alkalmasint, sajnos, erre még nem találtál rá. Igen, a színház, az igen, de általában kishitű vagy és odázod. Ugyanakkor nem vagy egyáltalán kishitű, mert folyton nagy dolgokat vársz magadtól. Mégsem váltod valóra a vérmes reményeidet, és higgye el Gyárfás, ez nyugtalanít a legjobban. Tétova nevetés pukkadt ki belőled, nem bírtad tovább. Gyárfás elhárító ingerültséggel rád mordult, az önmarcangoló hülyeséged, Orsóka, már ne haragudj, töretlen és határtalan. Kinyúltál végképp Gyárfás morcos merevségétől, és egyúttal fel is szabadultál. Sajnos, nem tudtál leszokni a függönyszagatásról sem, jegyeztél meg komolykodóan. A színház közelébe ezért sem mertél menni, hiszen ott rengeteg a függöny. Kópéskodó komolykodásodtól Gyárfás zavarba jött, mert képtelen volt eldönteni, hogy ezt mire vélje. Nem tehetett mást önvallomásod hatására, mint azt, hogy szeretetre méltónak mutatkozzék. Szeretetre méltók voltatok, s ennek tudata beárnyékolta arcotokat. Semmi közöttök nem volt a szeretetreméltósághoz, és mégis, ugye hogy volt. Az önmagadba vetett bizonyosság megszerzésére való törekvésedből, lám, megint baj származott. Élned, hogy

érdemes-e, az arra vonatkozó bizonyosságot, kezdett bebizonyosodni, Gyárfástól hiába várod. Ha Gyárfás nem nyújtja neked a bizonyosságot, gondoltad, akkor az a te nagy kudarcod. Erről a rögeszmédről hiába akartad magad lebeszélni, nem ment. Végére is ez a pinceszínház olyan, mint egy díszlet, tűnődsz, mégpedig otromba és elnagyolt. Nem is találták ki még hozzá a darabot, a szereposztást, ez egy ilyen díszlet. A színészeknek nem magyarázhatod azt, hogy *íme*, itt vagy te, Orsolya, ott meg Gyárfás, Pongrác, vegyetek mintát róluk. Holott minden készen áll a próbákhoz, és mégis. És most, hogy már a májusi meleg köszönt be, gyakran tornázol, sőt futsz is. Fürdesz, tusolsz (zuhanyozol) is sűrűn, s egyéb hasonlóan mulatságos dolgokat művelsz. Hajnalban felkelsz futni néha, hogy becsapd a szervezetedet, s hogy állóképességet szerez a színházcsináláshoz. Napközben gyakran elcsámborogsz, hívogat a tavasz, s egy-egy utált gyakorlati ügyed intézése után megjutalmazod magad, és csavarogsz. Majd éjszaka dolgozol, mert mire volna való az éjszaka, ha nem szeretkezésre és munkára, de nem sikerült reményeidet beváltani. Elutazik Pongrác megint, vidéken forgat, s ilyenkor nem tudsz mit kezdeni, ahogy nevezed, a kurva véred-del. Ha egyedül alszol, valami testi örület kerít hatalmába, lázít, álmatlanná tesz. A nemi aktust (ténykedést) látod és magadat benne, és undorít, hogy a társ mindig ismeretlen. Az ilyen éjszakák gyötrelmei után megsajnálod magad, és dühöngsz Pongrác hiányára. Azt érzed, hogy igazságtalan a sors hozzád, s érzéseidet már megint legfeljebb befőttesüvegben tarthatod. A minap Géza felkészt arra, hogy elintézi, adják oda neked a pinceszínházat, mivel, úgymond, nem kell téged elvadítani. Az igazgató-főrendező a jóindulattól hirtelen kicsattan, a tanácshoz írott ajánlásában figyelemre méltó tehetségnek titulál. Kötelességük, fogalmazza, és a kor követelménye, nemkülönben a haladó társadalom jellegéből következik, hogy kibontakozásodat segítsék stb. Mormogsz valami köszönésfélét, ami nyögésnek hallatszik. Az igazgató-főrendező mosolyog nyájasan, igyekvően. Arcod felhős marad, kimérten beszélsz, nem alkalmazkodsz a nyájassághoz. Mintha szemedet figyelmesen ráfüggesztenéd, úgy teszel, ennyi engedményt adsz, különben elnéz mellette. Megkérdezi, de mintha csak mellékesen érdeklődne, milyen darabot is akarsz előadni. Puskitól, hazudod szenvtelenül, a Mozart és Salieri-t. Csak úgy beköpöd, úgysem érdekes, fal az egész, arra szolgál, meg ne tudják idő előtt, hogy nem lesz szabályosan megírt darab. Át kell verned őket, mert ellenkező esetben ők tesznek téged taccsra (pályaszélre). Elgondolkozik az igazgató-főrendező, szóval a Mozart és Salieri, ismételteti, szóval, aha. S mint akinek világosság gyúl az agyában, hirtelen felcsattan, szóval Mozart, mint lángelméjű művész, és Salieri, a mesterember. Nem hülye ő, és gúnyosan elvigyorodik, mindenféle szitán átlát, mit akarsz ezzel a darabbal. Mintha tanácstalankodnál, legalábbis úgy csinálsz, s mivel a kérdés hidegen hagy, elszórakozol magadban azon, mennyire felhergelődött ez a színházi komisszár (biztos). Majd megmondja ő helyetted, mi a szándékod, hangsúlyozza diadalmas fenyegetőzéssel, dörszölt, vén, ravasz színházi róka ő, bizony. Az ajkad kissé fintorítod, összehúzod a szemed, de az arcod merev marad, várakozol közömbösen, hidegen. Ne nézd őt hülyének, rikolt fel, tudja, hogy Salieri volna ő, személyesen, vált át tanárkodásba, s Mozart testesítene meg téged. S ugye Salieri megöli Mozartot a darabban, tehát ő elpusztítana téged. Nem játszunk ilyet barátocskám, ohó, s az igazgató-főrendező felugrik az íróasztala mögül. Csaknem felnevezsz, na nézd, ennek a fasznak, mindjárt megüti a guta, hála istennek, milyen jó ötletei vannak. Viszont továbbra is némán, mereven nézel, a válladat felhúzod, szemöldöködöt szintén, jelezve védte-

lenségedet. Nagyon gyorsan más darabot válassz, javasolja, mert ha nem; dühög, visszavonja az ajánlást. Ilyen szemét ez, nyugtázod magadban, s zavartalanul hallgatsz tovább. Na, rikoltozik, na, mi lesz, hát akkor majd javasol ő, például Gorkijtől az Éjjeli menedékhely-et, az is orosz. Kurtán válaszolod, rendben, s magadban röhögsz, fújjon a seggedbe, neked tökmindegy. Az igazgató-főrendező az ellenkezésedre számít, gyanakodva bámul rád. Majd magához térve, megint nyájasra vált, s felajánlja, kölcsönöz egy kötetet, amelyben szerepel a Gorkij-darab. Győzelem utáni fellélegzéssel adhatod be a tanácshoz munkahelyed ajánlását és az Éjjeli menedékhely szövegét. Intenigazában Gyárfás szeretné meg nem történné tenni szakításotokat, visszacsinálni mindent. Még mindig nem veszi észre a lényegét, pedig el is árulod neki, így sem éri fel észszel, hogy ő volt a felnőtt, te a gyerek. Nem vette észre tényleg, hogy sokszor úgy reagáltál (jeleztél), mint egy olyan gyerek, akivel igazságtalanság történt. Csak az intellektusodat (értelmedet) látta, ami lenyűgözte, holott a gyerekesség jellemezte megnyilvánulásaidat. Ugyanakkor koravén voltál, és ez is megtévesztette őt. Állati ügyesen tudtad leplezni bizonyára a gyerekességedet. Leplezted, hogy hasonló törődést, figyelmet, gyöngédséget vársz, mint a gyerekek. Gyárfásnak ki kellett volna találnia, hogy legszívesebben gyerekként viszonyultál volna hozzá. Akkor eléggé fantasztikusan (meseszerűen) tudtad volna felhalmozni hatóerőidet. Ezzel szemben, bizonyos szempontból, alárendeltként viselkedett veled. Végigfeküdtél a fotelodban (fotelodban), karfájára tette a lábadat, s mániákusan (hóbortosan) hajtogattad a magadét Gyárfásnak. Például, hogy mi csoda gyerekes hülyeségek jelentenek neked boldogságot. Viszont teljesen megmagyarázhatatlanul mindig öt számmal nagyobb cipőben kell járnod. Felöltözöl persze a felnőttek ruhájába és állati komolyan viseled, sőt cigizel is már korán. Előadod mindazt, amit csak egy felnőtt képes, közben pedig játszani szeretsz. Gyárfás ölebe fúrtad magad, kényelmesen elhelyezkedtél. Mindig valakihez oda akarsz bújni, magyaráztad, s ez a valaki rendszerint mindig Gyárfás, mint kiderült. Babusgasson, egyszerűen azt akarod, s hogy ölbe vegyen, s hogy játsszon veled. Aki képes volna eljárni veled egyszer végre, annak akarod leginkább megmutatni magad. Ezt a vágyadat nem szeretnéd mindenek fölé helyezni, csak olyan furcsán igaznak érzed. Folyt belőled az elégedetlenség, pedig tudhatad volna, hogy ezzel magad ellen hangolod Gyárfást. Még Gyárfás szigorú, kérlelhetetlen és sértődött arca sem riasztott vissza. Megcsóköltad volna, de zárva tartotta a száját, s nem volt hajlandó kinyitni. Azért is csiklandoztad, és próbáltad nevetetni. A csoda, hogy Gyárfás egyszer csak felengedett, mégis megtörtént. Sőt, a csoda újabb csodákra volt képes, mert Gyárfás egyenesen olvadozott a gyönyörűségtől. Nem találkozott még ilyen jelenséggel, tünemény-nyel, mint te, ismételtette, és szeretkeztek. Éjszaka felráztad Gyárfást és kijelentetted, ismét szeretkezni kívánsz. Gyárfás álmos volt, leragadt a szeme. Élettani hajlamról, idegalkatról szövegeltél, és hiúságról. Taglaltad, hogy a született női hiúságod kívánja a sokszori szeretkezést. Azt is felhoztad, miszerint nemcsak a női, hanem az intellektuális (felfogóképességbeli) hiúságod is a gyakori szeretkezés felé hajt. Gyárfás a fal felé fordult, aludni szeretett volna. Valószínű, hogy a legkitanultabb mindenek felett az intellektuális (észbeli) hiúság, magyaráztad zavartalanul, s a legveszélyesebb. Olyan csapdákat állít fel, amelyet se te, se más nem lát át rögtön. Gyárfás elaludt mégis, te pedig zokogtál, hogy a férjed ilyen, s egyáltalán nem ilyet akartál. Valami kamionban (kamionban) utaztál, amely zsúfolva volt emberekkel. Az ablaknyílásnál vitakoztál az erőszakos halálról egy fiatalabb és egy idősebb férfival. Rossz kedved

volt, s mintha valamin túl kellett volna esned, de nem tudtad, hogy min. Egyszer csak a kamion ajtaja kinyílt, s Gyárfás kapaszkodott fel a pólyás Gergővel. Örültél kimondhatatlanul, de valami kellemetlen előérzet nyugtalanított. Mintha felsejlett volna Géza alakja a nyitott ajtóban, Gyárfás mögött, igen, valóban ott is volt. Amikor Gyárfás észrevette, eltorzult az arca. Géza, aki sokkal kövérebbnek látszott, mint rendesen, magabiztosan tolta félre Gyárfást mellőled. Törleszkedett hozzád egyenesen, anélkül, hogy köszönt volna, s máris érezted a közösülés gyönyörét. Gyárfásból kifutott minden vér, annyi ereje maradt csak még, hogy tenyerével Gergő szemét eltakarja. Vérfagyaláló életveszélyek közepette menekültetek. Visszatértetek ugyanoda, ahonnan elindultatok. Gyárfás imádkozott, s mintha szerzetesi ruhát viselt volna. Magadhoz szorítottad Gyárfást, aki egyszer csak csecsemővé változott. Két csecsemődet, Gergőt és Gyárfást cipelve, a lépcsőházatokban surrantatok felfelé, a házmester azonban észrevett. Gyanakodva nézte csecsemőidet, el akarta venni azzal, hogy nem a tieid, hanem loptad. Az ágyneműd átázott, izzadságban fürödtél. Hallottad Gyárfás egyenletes szuszogását melletted. És amikor az alkohol a házból kifogy, szándékosan nem pótolod, mert büszke vagy, hogy kibírod nélküle. A Géza által rendezendő darab színreviteli munkálataival vagy elfoglalva, s néha még élvezed is Géza útszéli modorú próbáit. Város közben, és alig város, hogy elszabadulhass és elrohanhass a pincszínházba. Rögzítéd rendezésed jeleneit, jegyzeteket készítesz egy leendő rendezői példányhoz. Gergővel kevesebbet foglalkozol, amikor erre ráébredsz, megszorítja a torkodat valami, mégiscsak Gergő volna az első. És persze Pongrác is ott van, tehát a sorrend: Gergő, a pincszínház, Pongrác. S mintha nem tudnál ismét magadról semmit. Lelkedben, azt hiszed, elkurvulsz. Szörnyű szakadékok nyílnak meg olykor előtted, a simának látszó felszín mögött. Bizalmat és erőt sugárik a tekinteted is. Dühöngsz, szerencséd neked miért nincs. Nem sikerül szinkronba (egyidejűségbe) hozni ugyanis az életedet az éppen dolgozó igényeiddel. Néha színvonaltalanak érzel mindent borzalmasan, ami mostanában történik és történhet veled. Bárgyún neveltséges helyzetekkel kell hadakoznod, amelyek arra kényszerítnek, hogy kibújj a gúnyádból. Arra készítetnek, hogy húzz magadra másik ruhát, olyat, ami nem illik a lelkedhez. Az ilyen hacukákban (szedett-vedett holmikban) csak haldokolni lehet az egészségeseknek is. Pedig nagyon is élsz, ahogy a nagykönyvben meg van írva, anélkül, hogy elhatároznád. Vannak napok, amikor a fájdalom elmúlik belőled, s vidám, tetre kész, meg bizakodó leszel. Bőgni volna kedved viszont máskor, erre azért nem kerül sor gyakran, mert olyan mélyre húzódik benned minden valahogy. Képtelen vagy könnyekben kitörni, és ezáltal feloldódni. Összezárt szájjal vinnogsz néha, mint a kőlyökkutyák, ha rájuk taposnak, s száraz a szemed. A kiborulások ellenére alapbiztonságod megingathatatlan. Egyik este ültél egy hatalmas, terített asztalnál, nagy társaságban, elvakítva a rengeteg lámpa fényétől. A stílromantiká (lásd: ismerettárak) tobzódott és a történelmi elegancia (választékosság), akár egy jelmezes filmben (filmben). Az öledben Gergő, melletted Gyárfás, szemben Géza, finomakat ettetek és ittakok. Bántott, hogy mindenki Gézával foglalkozott, mérgecsített, hogy Gyárfással senki sem törődött. Fölöttébb sértett, hogy Gergőre sem figyeltek fel, aki pedig földöntúlian szép, eleven és kedves volt. Géza elkapottságát nem bírtad elviselni, s belekötöttél, megjegyezve, hogy már gyerekkorában sikerhajhászoként tündökölt. Elrémisztett, amikor megtudtad, az a tény, hogy még középiskolásként is tagja maradt az úttörőmozgalomnak, mint úgynevezett ifivezető. Géza odavetette fölényesen, hogy külön fejezetet nyitott

az ifivezetői mozgalomban és a színházművészetben egyaránt, bár csak egy tökéletlen félmondattal. Micsoda szerénykedés, borult el az agyad, s ez azt hiszi, csattantál fel, hogy még ezt is megengedheti magának. Az a tökéletlen félmondatocska persze egyenlő azzal a militáris (katonai) árnyalattal, ami Géza ifjúkorát meghatározta, közölted higgadtan. Nem gondolod, Orsolya, vetette oda Géza, hogy őt azért rekesztették ki a mozgalomból később, mert megelégtették avantgardizmusát? (Lásd: ismerettárak.) Különbösen is, oktatót ki Géza, a magánélet felől szemlélve, a történelem értelmezése igencsak csiklandós eredményekre vezet. Se baj, daráltad Gézának, a továbbiakban egy divatos érvényesülési móddal jegyezte el magát, egy galeri beltagja lett. Minenképpen kívül áll ő az időn, nyilvánította ki Géza, s ez már visszamenőleg is bebizonyosodott. Beláttad az eszeddel, jobb volna visszavonulnod, mielőtt Géza megsemmisít, de nem bírtál az érzelmeiddel, s tovább küzdöttél. Mindenki tudja meg, hogy a mi Gézánk, harsogtad, nemtelen militánsnak (harcrakésznek) képeződött ki egy keletnémet ifjúsági táborozás alkalmából. Géza a gyönyörű terítéket lesöpörte maga elől, felemelkedett, és megvetően kinyilatkoztatott. Az a tábor kitűnő alkalom volt arra, hogy találkozzék a kamaszkori nemiséggel, s az igazi, klaszszikus (lásd: ismerettárak) agresszivitással (hódítással). Hogyan is érthetnéd, folytatta, giccses (közönséges) agyaddal, mit jelent, ha az ember magába szívhatott, és mély benyomásként egy archetipikus (ős eredetű) műveltséget. Géza rámutatott Gergőre, s röhögve kijelentette, évekig küszködtetek, amíg ezt a gyereket össze tudtátok hozni. Erre az aljasságra nem számítottál, Gyárfásra néztél, vajon hogyan válaszol. Borzalmas színűre, rózsaszínűre változott Gyárfás arca, felugrott az asztaltól, és kioldalgott. Észre sem vették, hogy kivonult, s azt sem, hogy hamarosan és sötét szemüvegben visszatért. Gyárfás kiállt volna most már Gézával, láttad, kereste az alkalmat, viszont az ügy időszerűségét veszítette. Gyárfás elbizonytalanodva álldogált, s neked hányingered támadt. Egy vízparti kertvendéglőben vitatkoztatok Gézával, aki azon élcelődött, hogy széptani tanulmányaidat feladtad. Felületes, kitarítás nélküli, szalmalángocska vagy, legyintett rád. Felhozta magát példának, ő persze megtanult önképzéssel zongorázni. A pillanat eljött, visszavághattál Gézának azzal, hogy viszont hiába próbált elhelyezkedni együttesekben. Persze tapogatózását a zenekari bandák felé megint divat- és hírnevszemponatok vezették. Az élet nyertese, söpört le a színről, néhány kudarca ellenére is ő. Hozzá képest mindenki más vesztes, elsősorban te. Ő, ellentétben veled, nem az úgynevezett valóságot, hanem a legendásságot akarja elsajátítani valóságként. Kirohantál a vendéglőből, be a vízbe ruhástól, majd kifeküdtél a partra meztelenül. Megütközve figyeltek, és Géza körbemutatott, felszólított mindenkit, kövessék a példádát. Íme, kőbe vésnétek, szónokolta, amit ő mond, a férfi és a női test ellentéte mindennapjainknak is szabályszerűségei voltak és lesznek. Benne foglaltatik a test és a lélek kettősségének mibenléte, nem is beszélve az ideális (elérhetetlen) és a reális (megvalósítható) egymásnak feszüléséről. Mindezt kifejezte nem is egy rendezésében, mert ő az úgynevezett életgyakorlat mögötti rejtett törvényszerűségek megfogalmazásának művésze. Nem véletlen, hogy ősalakokkal teli színpadának hősi naturalizmusa (lásd: ismerettárak) felkavarja az értőket. Géza önhittent azt gondolta, hogy szóáradatával levett a lábadról, s hogy most már hajlandó lesz vele szeretkezni. De eltaszítottad, s büszkén öltözködni kezdted, mert az, aki csak önmagát értékelte és téged nem, sohasem érdekelt. Lezökkensz a pince-színház egy kimustrált nézőtéri székére, s váratlanul csúszni kezdesz róla. Felfedezed, hogy lejt a pincehelyiség a színpad felé, tehát a székek ülése is lejt.

A kényelmes üléshez kedvező testtartás itt nem létezik. Mindez a létbizonytalanságra emlékeztet, és felnevelsz. Mint egy kiskölyök, akit ott felejtettek az utcasarkon, s ennek örül is, meg nem is, úgy viselkedsz. Tudod jól különben, hol laksz, mégsem mégy haza, hogy jobban fájdítsd a magad és a szüleid szívét. A szívről ábrándozol már megint, na igen, tehát a szerelemről. Kedélytelennek és patetikusként (fellengzősnek) mutatkozik a szemedben a szerelem most már. Meg aztán borzalmasan kimerítő állapot, de hát két választásod van, vagy vállalod, vagy felszámolod. Van még egy harmadik lehetőség is talán, bizonyos egészséges önmaró gúnnyal szemlélni. Hajlam jelentésként benned erre erősen. A bajaid többségét unod, annyira szakadatlan és ismétlődő, például a fájdalom a hasad alján. Reményed, hogy az utókornak másról is beszámolhatsz majd, mint ilyen egyszerű tényekről, még él benned. Belátod, milyen viszonylagosak az érzelmek, a harag, a számonkérés, az önsajnálát stb., az azonosulási vágy, a követelések. Mintha átállítódott volna az idő és az értékrend. Hogy magát minnek adja oda az ember, választás dolga, viszont a fontossági sorrendet ezzel is meghatározza. Vágyódsz egy friss és ismeretlen, kialakulatlan fontossági rend után. A régitől meg kell szabadulnod, és éppen most, és szívós küzdelemben. Véggépp nevetéssé, mert szerencsétlenné válsz különben saját magad előtt. Néha váratlanul, s látszólag előzmények nélkül tör ki belőled a sírás. És mégsem sírsz, nincs könnyed, amik vannak, azok a nosztalgiához (múltba vágáshoz) tartoznának, ha te erre alkalmas volnál. Végre felülhetsz ismét piros mopedodra (segédmotorodra), találsz egy szerelőt, aki megjavítja egyenesen a te kedvedért. Estéknént Vivaldit hallgatsz megint, varázslatosnak tartod, ahogy az ablakból eléd táruló látvánnyal összhangban van a zene. Egyetlen vigasztaló, megnyugtató szót sem kapsz napokig, ha Pongrác távol van. És ami kettőtökkel történt, Gézával és veled, úgy érzed, csupán a képzeletben zajlott. Semmit sem tudtál felhozni első közös éjszakátok mentségére, amelyet egy épülő ház lépcsőfordulójában töltöttetek. Mintha a jeges hó felolvadt volna körülöttetek, nem fáztál, bár csak egy hálósák oltalmazótt a januári fagytól. Kapcsolatokat nem tudod hova tenni, még leginkább szellemi szeretkezésnek bélyegeznéd, mondtad. Nyilván rossz kedved van, nevetett Géza, miközben egy éjszakai vendéglő felé igyekeztetek a züllöttség glóriájától (fénykoszorújától) övezve. De tudd meg, hogy ő képes a szellemedben is fürödni, jelentette ki Géza. Megvan, hát ezért tüntetted ki Gézát testeddel az éjjel, mert már egyszer elhintette ezt a mondatot. S mintegy öngazolásképpen és védekezésül le akartad leplezni. Mondtad, szándékos megakadályozni Gézát abban, hogy önmaga árulója legyen, s egyúttal most már a te árulód is. Nem bírsz belenyugodni abba, hogy természetadta képességeit másokkal szemben alpári lebecsülésként árusítsa ki. Félsz, csak azért alkot, hogy másokkal szemben fölényben legyen. Feltételezéseidért kifigurázott, őszinte, gyanútlan, odaadó töprengéseiden mókázott. Ha fogalmad nincs a dolgokról, legalább tanuld meg eltitkolni, nevetett. Képtelen voltál Gézával szemben védekezni, s az éjszakai vendéglő sivár hangulata is kedvedet szegte. Hiába tudtad, hogy Géza agresszivitása (kötekedése) önvédelmi ingerválasz. Mert azt is tapasztaltad, milyen jól esett neki egy-egy embertelen szerepet eljátszani, veled szemben is. Mégis, mintha a másiktól, egymásból ki akartatok volna szakítani valamit, valami értéket. Érződhetett ezért, hogy a viszonyotok egyszerre folytathatatlan és ismételtető, hogy egyszerre végtelen és egyszeri. Magad mellé képzeled Gézát, miközben merengsz a pinceszínház dobogóján, törökülésben. Tanácstalanság fog el, mint Géza jelenlétében mindig. Többnyire mindentudóan szoktál vigyorgni

a társaságában, tehát hülyén. A reakcióképesség a minimumra (alsó határértékre) csökkent ilyenkor. Minden idegszálad, s milyen fájdalmasan, megfeszült. Nem merted kimondani előtte, amit igazán gondoltál, s ez szörnyen kínzott. Neki meg minden találkozások alkalmával volt arra, hogy diadalmaskodjék. Újra és újra diadalmaskodni akart mindig és mindenben és mindenkin, de elsősorban saját magán. Géza próbáin furcsa lelkiállapotban töltöd az időt, a szemlélődés és a töredékes gondolatok jegyében. Nem tudod magad sem, mire jó ez, de van hangulata, és nem gyötör meg ebből semmi most kivételesen. Gézát leírod rég, és megkönnyebbülsz. Pongráccal nem hasonlíthatod össze, felesleges. Géza ellenében most Pongrácnak szurkolsz. Hátha Pongrác képes megváltoztatni az általad szokásosan létrehívott kapcsolatrendszereid természetét. Neked ki van szolgáltatva azonban, s ezért sajnálsz, de talán van annyi karakteres (jellemzilárdóságos) ereje, hogy ellenálljon. Érdekes, hogy azt hiszed, Pált észrevétlenül irányítod, s ezért lekicsinyled. Amikor a szitán átlát, megsértődsz, s ellenségessé válsz. Mert nem az okossága és az érzékenysége miatt, hanem védekezésből, tehát gyengeségből jön rá, s ezért nem bírod. Gondolkodsz hasonlóan Gyárfásról is, holott ő teljesen más ember, és vele minden más volt. Bár lehet, hogy vele igazságtalan vagy. A közönyöd, amivel nézni tudod a különbségeket és azonosságokat, bizony, önmagadnak is furcsa. A rendezésed, közben egy csöppet sem halad előre, semmi nincs kész, talán egy parányi gondolat és még parányibb forma. Mi volna, ha bejőnnének a pincébe az utcáról a verebek ételt keresni? Az ég madarai benépesítenék a pince terét, szárnyuhogtatásukkal vihart kavarnának. Vadul nőtt hajadat kicsipegetnék szálanként, a fejedre ülve, s a fiókáiknak adnák. Nem tiltakoznál egy csöppet sem. Ugye az életed suhan el előtted mindig, egyszer kudarcok, egyszer sikerek fényében. Mintha tőled függne, mintha te tartanád a mérlegét a kezében. Végső soron mindig arra jutsz, hogy egész eddigi küszködésed súlytalanak bizonyul. Nem változtat az eredményen az sem, hogy te intézed úgy, miszerint könnyűnek találtass. Ideig-óráig szabadulhatsz csak az önmegvetés bűvköréből. A bíró szerepét eljátszad mindenkivel, mintha mindenkinek igaza volna, csak neked nem. És megint vérezní kezdesz, és megint rohamokban jön rád a görcsös zokogás. A kórházba egyedül rohansz be az ismerős orvoshoz, titkolózól Pongrác előtt. Az orvos arcán semmi sem tükröződik, bent tart. Sírsz, Residuum p. ab. (lásd: ismerettárak) a változatosság kedvéért, de az alkalmazott gyógy mód változatlan, Abrasio (lásd: ismerettárak). Az egészségedből ki van harapva már megint egy óriási falat, nyilván az életerődből és az önbizalmadból is. A műtőasztalon kifeszítve fekszel, bonyolult érzések váltakoznak benned. Egy nagy elszánás mindent átszínez. Reméled, nem válik olyan könnyen füstté ez az elszánás, mint a korábbiak. Ez jogosít fel talán némi reményre. A dolgaidat tényleg csinálni kell, más nincs. Nem szabad, hogy a kioperált (kikapart) magzat csorbítson téged, s akkor az újabb gyerek is megszületik. Félsz néha valami otromba végtől. És féltél Gézától, aki ostoba képzelgésekkel vádolt, és persze kigúnyolt. Mi szüksége volt minduntalan diadalmaskodni, másokat megaláznai, nem értetted. Együttlétetek felfokozott izgalma kárpótolt azonban mindenért. Megnyilatkozott szenvedélyetek újból és újból, gáttalanul. Mintha ilyenkor kiegészült volna benned a múlt egy elmaradt, hiányzó részlete, teljessé téve egy régi legendát. Haladtatok egy művészklub felé, Géza nadrágját hordtad. Nem maradt semmi reményed, mondtad, nem bízatsz az ő méltányosságában. Ehhez nem tud hozzászólni, jelentette ki közömbösen, mert reménykedni csak az alattvalók szoktak. Ki az út közepére, a kocsik közé kéne vágnod ezt az önteit

barmot, s olyan csellel, hogy előrebukfencezzen a sűrű forgalomba. És az eszményei, Géza, eddig úgy tudtad, hogy meg akarja őrizni a részvét lehetőségét, mondtad. Hát mit gondolsz te, miért randevúzik (légyottozik) ő veled, talán nem részvéttől? Egy villamos alá kellene nyomni a fejét, ennek a légyottnak az emlékeként, gondoltad. A művészkör előtt összekapaszkodtatok, mindent újrakezdve, mint az éhezők. Ezt a megmagyarázhatatlan, tűzvészként mindent felégető vonzalmat, kérdezted magadban, vajon mi táplálja? Hasonlítotok belsőleg, mondtad, ez a felismert, de elismerhetetlen belső hasonlóság esete, ezért a lényeges azonosságokat is le kell tagadnotok. Bizony, és maradnak a kiáltó ellentétek köztetek, hála az égnek, nevetett Géza. A művészkörbe már úgy léptetek be, mintha csak véletlenül találkoztatok volna. Mondtad, ahhoz, hogy Géza a tiszta tragikum (végzet) vagy komikum (fonáság) győzelmét jätshassa el, kiüzött magából, maradéktalan sikerrel, minden emberit. Visszavágott, megveti ezt a világnézetieskedő, ezért kezdetleges gondolkodásmódot, ami a te sajátod. Miért kell ennek éppen így lennie, kérdezted. Mérhetően hülyeségedet fokozza az is, hogy felesleges dolgokon töprengsz, jelentette ki. S nem tudsz beletörődni abba, hogy a dolgok olyanok, amilyenek. Mindez azonban, bár igaz, végeredményben másodlagos, gondoltad. De fennhangon azt kiáltottad, indulatidon nem bírván uralkodni, hogy kuss! Hát majd jelentkezz, gyermekem, nevetett Géza, ha dugni akarsz. Szegény, mondtad, szegény Géza, és most már aztán tényleg kuss. Bíraskodott Géza fölötted, mint minden tiszta butaság, vagy tiszta okosság, vagy megszenvedett és kölcsönt törlesztő vak elszántság. Bíraskodott Gyárfás is, meg Pál is, és Gyárfás miatt bánkódsz, holott tudod, csak egy kő volt a nyakadban nehezeknek. Nem zavar az, hogy ez a pince, érdekes, önmagára hasonlít, pincére, és nem színházra. Valahányszor belépsz ide, varázslónak érzed magad, aki mindenre képes. Dallamokat dúdolgatsz, az öcséd által agyonhallgatott beat- (lásd: ismerettárak) lemezekét. Magad mellett érzed tapinthatóan szertelen jókedvedet. Mintha derékig napsütötte vízben járnál. Kulcsolod tarkódra a kezed, hogy a könyököd szétálljon, mintha nyújtózkodnál. Dühös vagy, miért is kellene színészek, abban a lelkiállapotban, amelyben rendezésedet elképezed. Főleg a társulat kialakítását tartod nyugnek, félsz a szervezéstől, viszolyogsz a nyüzsgéstől. Unod a színházat, azt, amely naponta felhúzza függönyét, ez elől riadtan zárkózol el. A profizmust (hivatásosdit) utálod, azt a rikító fajtát, de éppen úgy utálod a lelkes amatőrizmust (műkedvelősdit) is. A népművelés méltóságosságától meg irtózol. Isten csapásának éreznéd, és szégyellnéd magad, ha az ország hivatásosai között virítanál. Ezek a hivatásosok nagyjából már mindent elértek, amit akartak, vagy annál is többet. Nem kerül nekik semmibe sem, hogy csak úgy legyenek, s csinálják, ami éppen jön, természetes nekik a saját nagyságuk. A te helyzeted nyomasztó, mert neked megszabadulva mindentől és megtalálva mindent, kellene munkálkodnod. De ha nem gondolsz bele, akkor valahogy megnyugodsz. Mintha egy közeli pontot látnál az időben, amikor minden eldőlt, s te ott leszel nagyon is éberem. Létezhetsz így aztán csak úgy, anélkül, hogy bántana a múltad, a jelened, a jövőd bármilyen kínos mozzanata. Az időt tölteni jó néha így a feszültségek tökéletes kikapcsolásával. Rosszra, jóra nem gondolni, s elfelejteni, mi az izgalom, meg az érzelmek, s az önérzet problémái. Egyedülleted véd, emiatt talán még biztonságban is vagy. Védve vagy attól, hogy a választásaid értéke felett töprengj. Jobban meg kéne őrizned a kívülállásodat még így is, azzal együtt, hogy a dolgokba bele kell menni. Bele is mész, ebben nincs hiba, az összes kint kimerited például a szerelemmel kapcsolatban. Ott van Pongrác, aki mindent

máshonnan szemlél, mint te. Lehet, hogy hagynod kellene jobban érvényesülni, és nem háttérbe szorítani. Ösztönösen kéne így tenned, és nem játékból vagy önmegalázásból, vagy kibúvóból. A szerelem erőszakosságával eltörölni vagy korlátozni semmit sem szabad. A másik is ember, ebből kell kiindulnod, s nem abból, hogy te is ember vagy. Ha viszont fel kell szólítanod magad külön erre, az bizony elég szomorú. Nem tartozik Pongrác az örültek fajtájába, s néha vágyódsz arra, hogy egy örült legyen a társad. Valahogy a határon állsz az örütség tekintetében, akárcsak Luca, sajnos, kevesen vagytok ilyenek, s így persze nehéz. Mindkettőtöknek az a legfőbb baja, hogy nem vagytok elég örültek, de elég normálisok (szabályszerűek) sem. Normálisoknak (beszámíthatóaknak) lát-szotok, de csak az örültekkel szembeállítva és fordítva. Az ilyen jellemkeveredés módot nyújt a felfokozott engedékenységre, tehát elég szerencsétlen. Bár változatos érzelmekre és viszonylatokra képesít, ugyanakkor a tevékeny lélek vesztőhelye lehet. Nem marad elég időtök, erőtök, határozottságotok, hogy kirekesztétek azt, ami zavarja önmegvalósításotokat. A kirekesztésekkel az én, az egyén biztosítja mindenképp föltéttségét, aki viszi valamire, mind nagymester a kirekesztésben. Ki szerettél volna törni abból a kényszerűségből, hogy Gézával vagy nélküle. Ehhez azonban önkínzó bizonyítékokra volt szükséged. Egy szabálytalan alakú szoba hatalmas ágyában Géza heverészett, s te haboztál, elmenj, vagy maradj. Meg akartad sérteni és felhozta, csak azért lett rendező, mert így kizsigerelhet, kihasználhat másokat. Géza kitakarózott, nemi szervét mutogatta neked, és röhögött. Fohászoktál, istenem, legyen erőd, hogy a kulcszavak, viselkedések, jelek, hímtagok régi értelmezése elveszíthesse érvényét a szemedben. Ha pedig a kételyeid árnyékai végre kifehéredhetnének magadat illetően, akkor szarnál Géza hímtagjára, ha jelképként használja. Így azonban csak bámulhatod, miközben hallgathatod tanáros felvilágosítását arról, hogy egy olyan művésznek, mint ő, élő anyag kell, s ez a színész. Mert ő az ősalakok vándorlását és az életnek nem csak a földi értelmezését ragadja meg. Annál is inkább, mert kacérkodik az alkimista (szenttudásos) és az okkultista (természettőlotti) szemlélettel, s annak bizony látható, megfogható ember által kitöltött tér és idő kell. Ráadásul mindezt egy időtlen és téren túli fogalmi rendszerre jellemző ornamentális (díszítő) jellegű szervezettség emberi és emberen túli keretében képzeled el. És bizony a színház egyidős az emberi jelképhordozók kiépülésével, vagyis a hitregével és a giccsevel (giccsevel). S aki nyelvyszerű értelemben használja ezeket a kulturális (kulturális) jeleket, mint ő, az csak rendező lehet. Mintha nem magyarázta volna el mindezt számtalanszor neked, mondta, igazán megjegyyezhetted volna már. Fohászoktál, ha megtalálnád Gézában, ami gyanús, s ehhez bizony közel jártál, otthagynád rögtön. Sajnos azonban a másnap reggelek hangulatát még megérezted mellette, s emiatt elodáztad gyanúságának felfejtését. És azok a házibulik, olyan ismerősek voltak, és olyan tombolók. Géza szórta az igéit, általában önmagáról és általában gyönyörű lányoknak. És azok a gyönyörű lányok tágra nyitott szemmel, ámulattal figyelték. Géza el szokta mesélni, hogy unalom és csalódás kerítette hatalmába főiskolás éveiben, s ezt csak többszörös szerelmi szenvedély segítségével vészelte át. A sivár hétköznapok elől azonban így is elvágódott, mégpedig elmeegógyintézetbe. Egyszerűen túlzott beleérzésből vonult be, és kíváncsiságból. Már körülállták Gézát és itták szavait, a hódolat iránta a gyönyörű lányokban és a bulizó tömegben nyilvánvaló volt. Áttért a bölcseletre, s arra, hogy minden bölcselőnek igazat tud adni, persze csak a maga helyén és a maga nyelvezetén belül. S nyilván csak akkor, ha összhangot sugall, hiszen az összhang az alapja

sok mindennek. Például összhangot feltételez a lovaglászós, két test, ló és lovasa metakommunikációs (összeköttetésen inneni) érintkezése alapján. Nemhiába mutat ikertestvéri hasonlóságot a bölcsélet és a lovaglás nyelve. Ilyenkor a gyönyörű lányok már elolvadtak a gyönyörűségtől, és mindenestől Gézái voltak. Udvartartása áhítattal csüggött Gézán, élvezte, ahogy megalkotta kapcsolatát a gyönyörű lányokkal. A lovaglás különben az ő nagy gyerekkori mítoszainak (mondavilágának) beteljesülése, folytatta Géza. Aztán felsőhajtott, hát igen, a hitregék, s mosolyogva az őt körülvevő tisztelőihez fordult. Szóval, értesülhetek tőle arról, mondta, hogy a legendák alapvető talányai mindig banalitások (közhelyek). Alapvető léteerdekeiteket kell felfedeznetek viszont a banalitásokban (elcsépeltségekben), ha tetszik, ha nem. A buliba csődült hullámozó, zajló, alkoholizáló tömeget távlattalannak érezted. Géza magamutogatását önismétlőnek, tehát unalmasnak tartottad. Ezért hátat fordítottál neki és mindenkinek, letelepedtél egy távoli sarokba, a fal felé fordulva. Egyszer csak megbökött valaki hátulról, megfordultál, és Géza nevetett rád. Figyelj, mondta, az igazán nagy művészet mindig az élet banális (hétköznapi) alapkérdéseivel foglalkozik. Ha akarja, folytathatod is akár, mondtad, szóval az alapkérdések: férfi és nő, élet és halál, test és szellem. Kesernyés gúnyod mögött annak a bizonyításnak a kényszere lappangott azonban, hogy hadakozz, ne érdekeljen Géza. Ejnye, Orsolya, vigyorgott Géza, gyerünk, és látványosan távozott veled. Féltekenyen tekingettek utánatok Géza holdudvarának tagjai, hiszen te nem tartoztál közéjük. A házuk sarkához értetek hamarosan, egy sötét utcába, ahol villamossín futott. Meg kell mondanod neki őszintén most már, mondtad, hogy szemlélete újszerű, s igencsak páratlan elméletileg, csak az érzelmekre hatás nem a kenyere. Géza karon ragadott, és vonszolni kezdett a villamossíneken, addig vonszol, jelentette ki, amíg valami lebujsza nem értek. Na mondhatod, Orsolya, mondta, miután becipelt egy éjszakai lebujsza, és felültetett egy bárszékbe és konyakot rendelt. Alkotásai, magyaráztad, felölelik egy Géza-féle ismerettár tartalmát, lenyűgözőek, de hiányzik belőlük az emberi. Meglepődtél, mennyire összetört, holott mindig úgy tett, mintha szarna a véleményedre. Elfehéredett, nem bírt magával, a fejedhez vágta, hogy egy kis önjelölt látnocska vagy, pontosabban önjelölt értelmiségi. A magyar, illetve a közép-kelet-európai társadalom hozzád hasonlókkal volt és van tele. Remegő kézzel elővett egy cigarettát, téged is megkínált, de elhárítottad, köszönöd, füvet azért nem fogsz szívni. Akkor a mixernőt (italkeverő nőt) kínálta meg, aki vett egyet és mosolyogva a füle mögé tűzte. Láttad, Géza most tényleg próbálkozik fékezni magát, és méltányosan viszonyulni bírálójához, vagyis hozzád, életében talán először. Nem állítaná, hogy szellemi felkészültség híján volnál, de mindenképpen híján vagy a társadalmi alátámasztásnak és formalizáltságnak. Önpusztítóan vállalhatod csak szellemi szerepedet, amelyet megoldhatatlan kihívásként élsz át. A te fajtád nagyon is jellemzi a magyar életet, a magyar értelmiséget, a magyar művészetet. Szerinte a magyar értelmiség sohasem szerveződött igazi réteggé. Megindult bizonyos korszakokban ilyen szerveződés, haladt is valamit előre, de végül is megrekedt. Sohasem vált programadóvá (cselekvési tervet adóvá), ezért a magyar történelemben csak töredékes értelmiségi arcok bukkantak fel. A nagy magányosok kivételek maradtak, nem kapcsolódhattak sehová. Ő az első és talán az egyetlen, aki azon az úton halad, hogy áttörje ezt a bűvös kört, és újabb füves cigire gyűjtött, újabb konyakot kért. Te viszont folytatod a magyar művészértelmiség zsákutcás hagyományait, mondta, és újból vissza kellett utasítanod a füves cigijét. Na és most figyelj, Orsolya, mondta, te egy

igen jelentékeny koponya vagy és tehetséges, de nem lesz belőled soha semmi. Elámultál, mert nem gondoltad volna, hogy Géza ezt gondolja rólad, gondosan titkolta eddig. Kivirultál, elöntött a boldogság, és kértél abból a cigiből, és kértél még italt is. Ő a te ellentéted, magyarázta, nem kallódó, nem magányos, és nincs pusztulásra ítélve. S hogy micsoda is ő, megtudhatod, ha elmeséli, ki is vagy te. Az italkeverő nőhöz fordult és nyomatékosan kérte, szívja el a füle mögé dugott cigit, az udvariasság úgy kívánja. Szóval, te játszol ugyan szellemi szerepet, mert mást nem játszhatsz, de csak szerep maradtál és maradsz, ha jelentékeny is. Sajnos, viszont a nyilvánosság nem fog tudomást szerezni rólad. Mert csak lelkileg jelölhetted magad erre a szellemi művészszererepre. Privát (magán) lelkiségeket fejezhetsz ki csupán, és nem a közösség lelkiségét. Szívta azt a cigit mohón, s azt gondoltad, borzalmas volna, ha rászokna. Ellentmond-tál, kijelentetted, azért jósol ilyesmiket rólad, mert léteddel tagadod az övét. Ő ugyanis egy egyszerű sztár (felkapott művész), bár nagyon is igazi, s mivel belőled minden erre való készség hiányzik, elutasít. Lenéz éhletlenséged és sérülékenységed miatt, de jusson eszébe, hogy valamikor ő is éppen ilyen volt, csak utat tévesztett. Géza leugrott a bárszékről, kifizette a számlát az italkeverő nőnek, meghagyta, figyeljen rád, erre a kis hülye nőre, és faképnél hagyott.

BELICZAY MÁRIA GRAFIKÁJA